

Oplev 25 naturperler i Roskilde

Danmarks Naturfredningsforening Roskilde og Roskilde Kommune har sammen udvalgt 25 lokale områder, hvor børn og voksne kan få spændende oplevelser i naturen. Find flere informationer på roskilde.dn.dk/naturperler eller via QR-koden. God tur!

1 Roskilde Fjord

- internationalt fuglebeskyttelsesområde

Roskilde Fjord er meget værdifuld med sit rige dyreliv. Fjorden udgør et stort sammenhængende område med sjældne og truede naturtyper i det lave vand, på de ca. 30 øer og holme og på kysterne med strandenge, overdrev og rørsumpe. Fjorden er internationalt fuglebeskyttelsesområde, og øer og holme er fredede som en af Danmarks vigtigste yngle- og rastelokaliteter for et væld af fugle.

Hvert år yngler 25-30 arter som klyde, havterne, fjordterne og knopsvane. Der yngler flere arter af svømmeænder, bl.a. skand og knarand. Skarver, hejrer og havørne søger føde i hele fjordområdet. Fuglelivet afhænger af årstid og vejforhold, men knopsvaner og blishøns ses hele året. Tag hensyn til fuglene ved at holde afstand, især i yngletiden, og undgå løse hunde. Sejlads direkte mod fuglene bør altid undgås. Færdsel på øer og holme og i en 50 meter zone rundt om er forbudt i yngletiden fra 1. april til 15. juli.

I fjorden er der bl.a. havørred, hornfisk, sild, ål og tre- og nippet hundestejle, og på lavt vand lever mange smådyr mellem ålegræs og lysegørn søsalat. I 2022 etableres et stenrev ved Vig Strandpark ved Veddelev. Her kan man med snorkel opleve muslinger, alger og andet liv, der kræver fast underlag i modsætning til blød bund og ålegræs.

Der er fri færdsel langs hele kysten bortset fra enkelte steder, f.eks. ved Risa. Nogle steder er vanskelige at passere.

2 Lønager Strandpark

- fjordlandskab på tæt hold

Lønager Strandpark er et stykke fredet natur i Jyllinge Nordmark med god plads til fritidsaktiviteter og leg. Nord for strandparken findes en strandeng med flere sjældne planter, f.eks. nikkende kobjælde og strand-nelike. Der er god udsigt over Roskilde Fjord og de mange fugle.

I det 11. århundrede blev Skuldelev-skibene senket nord for Lønager Strandpark. Dengang stod vandet så højt, at Værebros Å kunne besjeles af en krigsflåde. Siden har land og fjordbund hævet sig. Resten af vikingskibene kan i dag ses på Vikingskibsmuseet.

3 Boserup Skov

- gammel artsrig skov ved fjorden

Boserup Skov på ca. 224 ha er kommunens eneste gamle skov med hundredeårige træer. Skoven er statskov og blev fredet i 1980. I 2021 blev den udpeget som urart skov uden produktion. Skoven når ud til kysten med lerskrænt, udsigt til Ringersø, strandenge, rørsumpe samt flere shelter og grillpladser. Boserupgård Naturcenter midt i skoven og naturlegepladsruten Midgårdsormen i nordvest er også værd at besøge.

Skoven er frodig med mange træarter og over 70 sjældne svampearter, en stor dådyrbestand og et rigt fugleliv med bl.a. spætter, ravn og god mulighed for at opleve havørn. Mod syd har skoven mange kulturspor som gamle fægyder, gravhøje, grøfter m.m. og et berømt flor af forårsblomster. Anemoner og lærkesporer i forskellige farver dominerer, men der er også stenfra, skælrod og gyvelkvæler. En del af skoven er stævningskov, hvor træerne bliver skåret ned og skyder igen, hvilket giver en god dynamik og lys ned til skovbunden. De lysåbne steder er gode for sommerfugle bl.a. hvid admiral, kejserkåbe og andre dyr som snoge, der soler sig.

Skoven har masser af stier, og både Fjordstien og Skipladestien går gennem. På cykel eller til fods kan man bilfril komme ad Kongemarken fra Langengen i Svogerslev og Margretheshøjvej i Roskilde, ad Langeskov fra Sct. Hans eller ad Sortesti. Der er busstop ved p-pladserne på Boserupvej.

Danmarks Naturfredningsforening Roskilde

DN Roskilde arbejder for en rig og mangfoldig natur, et smukt og varieret landskab samt et rent og sundt miljø. DN Roskilde laver bl.a. offentlige ture, naturpleje og hjælper med at løse problemer i naturen. Læs mere på roskilde.dn.dk og på Facebook "DN Roskilde".

SIGNATURFORKLARING

- 1 Naturperle
- 2 Badevand
- 3 Fugletårn
- 4 Hundeskov
- 5 Shelter
- 6 Fortidsminde
- P P-plads
- Udsigtspunkt
- Busstoppested
- Skovrejsning
- Sti
- Kommunegrænse

Kortet indeholder data fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering, Kort 25, oktober 2021.

Målestoksforhold: 1:30.000

7 Salvadparken

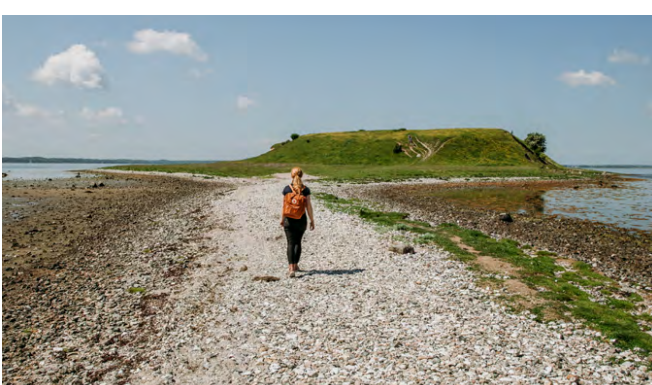
- fjord- og ådalsnatur med shelterplads

Salvadparken ligger lavt i landskabet, hvor Hove Å løber ud i Roskilde Fjord, og giver udsigt over vandet, fjordens fugle og Eskilsø. Salvadparken er et godt udgangspunkt for undervisning i det fri med bl.a. lejrplads og grejkasse.

På strandengen vokser strandplanter som blågrøn gåsefod, strand-tusindgylden og kveller (salturt). Den saftspændte kveller er spiselig, så længe den er frisk grøn. På fjordbunden er der ålegræs og sten med muslinger, som giver føde til de mange fugle.

Parken har to shelter, hvoraf det nordlige er handicapvenligt. Der er også bålplads, borde, bænke og multiolet. En sti fører mod nord langs stranden til Vigensdal og mod syd til Lille Valby Enge.

Der er p-plads på Frederiksborgvej 501. Der er busstop ca. 200 m mod nord ved Margretheskolen. Man kan ankomme til fods eller på cykel – og i båd eller kajak fra fjorden.

8 Bolund og Lille Valby Enge

- særpræget geologi og strandeng

Bolund er en høj moræneknold med flad top og udsigt over fjord, øer, kyster og vandfluge. Digesvaler yngler i skrænterne, og man kan se havørn eller måske en vandrefalk.

Turen til Bolund går via Lille Valby Enge og en smal landtange. Strandengen er fugtig og salt med små fordybninger og rander med bl.a. dyndsnegle, slikkrebs og kveller. Længere inde er engen mere tør og fersk med andre arter. Kvæg holder græsset i skak, så blomster og insekter trives. Den nordøstlige del af strandengen og strandoverdrevet er rig på farvestående og sjældne overdrevssvampe. På strandoverdrevet og på selve moræneknolden vokser bl.a. engelskræ, kornet stenbræk, matpotentil og hulkravet kodrivær.

På engen står den store Bolundsten med mærker efter fingrene fra en heks, som ikke kunne ramme den støjende klokke i Ågerup Kirke. Stedets historie kan til dels spores i et langt stendige med den sjældne bregne rundfinnet radelev og i fundamentrester efter en smedie.

Området blev fredet i 1941 "paa Grund af dets Skønhed og Egenart", men måtte udtrykkeligt gerne bruges til mange formål.

Der er adgang fra p-plads på Frederiksborgvej lige nord for Lille Valbyvej. Nærmeste busstop (Risa) er en km sydpå.

9 Værebros Ådal

- det ukendte land

Værebros Ådal er et stort og varieret område med et rigt dyreliv og planteliv i moser og enge. I 2017 blev store dele af ådalen fredet bl.a. for at holde landskabet åbent og give bedre adgang for besøgende.

Mange fugle yngler i ådalens enge, bl.a. rødben og dobbeltbekkasin. Mosehornugle kan opleves i vinterhalvåret, mens man om sommeren bl.a. kan se rørhøg, pungmejsje og stork. I vandhuller og moser lever spidsnudet frø. På enge og nogle af moserne findes varierede plantefund med sjældne arter. Hist og her kan man finde den store og sjældne sumpgrøshøppe.

Der er adgang til ådalen f.eks. fra Holmevej og ved Løje Sø i Egedal Kommune.

10 Herringløse

- åbent landskab og en nedlagt kalkgrav

Landsbyen Herringløse ligger med sine to gadekær i et åbent landskab. Mod nordøst åbner landskabet sig ned mod Hove Å. Markvejen Vadvej fører hen over området til en lille bro, hvor man til fods eller på cykel kan komme over Hove Å.

Mod øst er der vid udsigt fra grusvejen Kalkgravvej. Vejen passerer Hove Kalkgrav og går videre over Hove Å. Sporene fra kalkudvindingen giver et kuperet landskab med en sær- engelskalkende botanik, en sumpskov, en put & take-sø og på den anden side af åen adgang til HOFORs skovbesøkskildepladser. Der er adgang til dele af kalkgraven.

Der er adgang til Herringløse med bus og via områdets mange stier, veje og markveje, som er oplagte til gå- og cykelture.

Området blev fredet i 1941 "paa Grund af dets Skønhed og Egenart", men måtte udtrykkeligt gerne bruges til mange formål.

Der er adgang fra p-plads på Frederiksborgvej lige nord for Lille Valbyvej. Nærmeste busstop (Risa) er en km sydpå.

12 Hvedstrup

- udsigt, gravhøje og genoprettet natur

Landsbyen Hvedstrup, hvor kirken næsten spejler sig i gadekæret, er pauset for mange cykelturister og udgangspunkt for flere små udflyttere.

Gammelso lidt nordost for byen er mose med eng, rørskov, vandflader, gamle tørvegrave, pilekrat og højskov.

Der er adgang fra Hvedstrupvej ad to markveje.

Hvedstøjer områdets største gravhøj, der rækker seks meter op i landskabet og giver en vid udsigt. På den næringsfattige gravhøj vokser bl.a. tjærenelike. En sti fører mod syd til et vådområde med ande- og vadefugle og udsigt fra et fugletårn.

Der er adgang via p-plads på Hvedstrupvej.

Ved gården Enemærke lidt nord for Hvedstrup ligger to langlyser i et område med vedvarende græs. Dysserne er tilgængelige ad stien nord for Hvedstrupvej 40.

Mellem Hvedstrupvej og Gundsøllille går to stier forbi moser, marker, levende hegn og udsigter.

13 Vigen Strandpark, Sønderø og Bløden

- strand og kystnatur

Vigen Strandpark er en yndet badestrand. Fra strandparken er der udsigt til Roskilde by, domkirken, havnen og Sct. Hans.

Mod sydøst ligger strandengen Sønderø. Her holder kvæg fra Veddelev Kølaugaard græssende, så strand- og engplanter og fugle trives. Der er fri adgang i indhegningen.

Nordpå langs kysten når man Veddelev Havn. Herfra kan man måske se havørnen i luften. Nord for Veddelev Nordstrand er et højlige overdrev med blomster og frugttræer. Stien går videre langs en kvægfod med et lavvandet vandhul, hvor spidsnudet frø yngler. I yngletiden bliver hanerne blå, og de hulkravede kodrivere lyser gul op. Stien ender på Højlint med udsigt over fjorden, Elleøre og Bogtnæs.

Nord for Veddelev ligger Bløden, et lavvandet område med store flokke af gæs og vadefugle. Der er ikke adgang til Bløden, men en sti fører fra Veddelev Bygade 74 til et fugletårn. Fugletårnet kan også nås via stien nord for Frederiksborgvej 355.

Der er adgang via gang- og cykelstier, bus og p-plads ved campingpladsen og Veddelev Havn.

14 Kildemose Å

- natur og vandindvindning

Mellem Ågerup og Store Valby løber Kildemose Å. En nordlig grussti går gennem HOFORs område for vandindvindning, der ligger som en usprøjtet og ugødet fugtig eng. Engen har mange ynglende fugle. Fra den sydlige ædalsti har man udsigt til en gravet sø med mange vandfugle. I området er der butsnudet, spidsnudet og grøn frø samt hjerte-græs og nøgleblomstret klokke, som begge er sjældne. Et overdrev med en tokmærket jættestue ligger cirka 150 m nord for åen, og der er adgang fra stien mod Gundsøllille.

Der er adgang til Kildemose Å via stier fra Ågerup, Gundsøllille og St. Valby.

15 Himmelev Bæk

- gode stier langs bæk i varieret natur

Himmelev Bæk er et lille vandløb, som fra Trekroner Sø løber forbi enge, overdrev, levende hegn, en dam, lidt skov og flere marker. Bækken løber under Slæggerupvej. Bag om vandværket kan man gå godt en kilometer nordpå ad en grusvej med udsigt til bl.a. to dysser fra stenalderen.

Ørreder gyder i bækken, som i 2020 fik et naturmæssigt løft af Fishing Zealands Grusbanden og frivillige borgere, som udlagde gydegrus og skjul til gavn for ørreder.

Der er adgang til Himmelev Bæk fra stisystemet i Trekroner og fra vandværket på Slæggerupvej. Parkering er mulig i Trekroner eller tæt på vandværket.

11 Himmelev Skov og Kildemosen

- naturgenopretning og skovrejsning

Himmelev Skov er en ung skov i en tidligere grusgrav med enge, moser og flere søer med god vandkvalitet og fisk. Her ses bl.a. rådyr, harer, ræve og rovflugt. Orkideerne priklæbet gøgeurt og sump-hulløbe vokser sparsomt et par steder ved søbredden. Den ellers sjældne bibliomst vokser bl.a. på den sydvestlige skråning ved Nodensøen, som Danmarks Naturfredningsforening har plejet ved at fjerne krat og lave høslæt. Man kan plukke havtorn, fiske, ride, køre mountainbike og dyrke skovfritts.

Mod syd ligger Kildemosen med varieret flora, nattergal, gøg og græssende kvæg. På gangbræder kan man gå gennem rørskoven i Kildemosen. Vest for Store Valbyvej ligger gravhøjen Masterhøj med udsigt over fjord, by og skov. Fra Store Valbyvej er der adgang via en trampesti langs et levende hegn.

Der er adgang til Himmelev Skov fra Himmelev, Trekroner, Store Valbyvej og Herregårdsvej.

Naturperler i Roskilde Kommune

16 Fra Roskilde Havn til Gedevad

- vandrings gennem natur og kultur

Oplev fredede arealer med strandeng, gammelt parklandskab, naturpleje med dyr og en vild mose.

Kællingehaven lige nordvest for Roskilde Havn er fredet by-nær natur med strandeng. Den har en stor bestand af hulkravet kodriver, der blomstrer fra april til maj. Området har udsigt over fjorden, et rigt fugleliv og af og til besøg af havørne.

Kællingehaven er forbundet med Sct. Hans Hospital, Danmarks ældste psykiatriske hospital fra 1808. Det ligger i et grønt område med mange naturtyper. Hospitalsdriften har holdt engen og lunde fri for almindelig byudvikling og efterladt en mangfoldighed af spor i landskabet. De åbne arealer blev fredet i 1999.

Hørhusfolden plejes med får, geder og heste. Der er adgang til foldens blomstrende buske og træer samt vandhuller med løvtræer, der i maj kvækker efter solnedgang.

I Rørmosen er der rørskov, græssede enge og sumpskov med et væld af nattergale, hvor dem i maj og juni. Man kan gå gennem Rørmosen på en gangbro mellem Sortesti og golfbanen ved Gedevad. Selve Gedevadbækken og ådalen omkring renden var i stenalderen et sund, og man kan finde gamle muslingeskaller i muldvarpeskud.

Roskilde Golfklub har gravet vandhuller til løvtræer og andre paddler, sat insekttoteller op og udsat vilde blomster. På området trives sæer fugle, bl.a. rørdrum, der yngler i rørskoven. Roskilde og Omegns Lystfiskerklub samt Foreningen til og hjælpning af fiskeriet i Roskilde Fjord sætter errednygel ud i Gedevadbækken, som fra Langengen i Svogerslev løber langs Skjoldungestien.

Der er busstop og p-pladser tæt på Roskilde Havn og på selve Sct. Hans, Sortesti og Skjoldungestien går gennem områderne. I den vestlige del af området ligger busstoppested Kongemarken på Boserupvej. Der er også adgang fra Boserupvej og dens busstop og p-pladser.

17 Svogerslev og omegn

- å, sø og mose samt gode udsigter

Svogerslev Sø er omgivet af enge, lunde, græsland og landbrug. På østsiden af søen ligger et rigt blomstrende område, som gaa. HOFORs drikkevandsboringer er fri for sprøjtemidler og gødning. Lidt nord for søen går trækræfter over Kornerup Å til de afgræssede enge omkring Hesselbjerg. Her er udsigt til Lille og Store Kattinge Sø, Svogerslev Sø og Roskilde Domkirke.

Stien går mod øst forbi Dømmes Mose med nattergal, rørhøg og spidsnudet frø, hvor hannerne i april er i blå yngledragt. Fra Dømmes Høj ser man bl.a. Gedevadbækken og domkirken. Østpå fører stien tæt forbi den græssede Langengen, der har mange vandhuller med salamandre og løvtræer.

Herfra går stien forbi Kongemarken og Gedevad til Boserup Skov eller Margrethehåb. Skjoldungestien fører også sydpå til Lejre Kommune.

Der går bus til Svogerslev og Kongemarksvej, hvor der også er p-pladser.

18 Birkede Skov

- på randen af de midtsjællandske skove

Den lille Birkede Skov ligger på begge sider af jernbanen og rummer stor vandsalamander, andre arter af paddler og sommerfugle som kejserkåbe. Skoven er omkranset af et stengærde og langs kanten står mange gamle træer bl.a. bøgetræer med tøndersvampe. I den sydlige del af skoven ligger langdyssen Langben Rises Høj - rise er et gammelt ord for kæmpe. Skoven er privatejet, så man må kun færdes på etablerede stier, som findes på begge sider af jernbanen.

Skoven er en del af et større skovkompleks og grænser direkte op til Klosterskov på ca. 230 ha i Køge Kommune og i nær forbindelse med andre store skove.

Ved Amager Huse ligger flere sæverdige småskove. Ved Viby ligger Kildemosen med den sjældne dråbehvepsbi, som kun findes få steder i Danmark.

Der er adgang til stierne i Birkede Skov fra Møllevvej og Svenstrupvejen (over for Mosevej).

Færdsel og stier: Med få undtagelser er der adgang langs kyster og i offentlige skove. Adgangsreglerne er komplicerede. Læs mere på roskilde.dn.dk/adgang

19 Lynghøjsøerne

- bynær natur i tidligere grusgrav

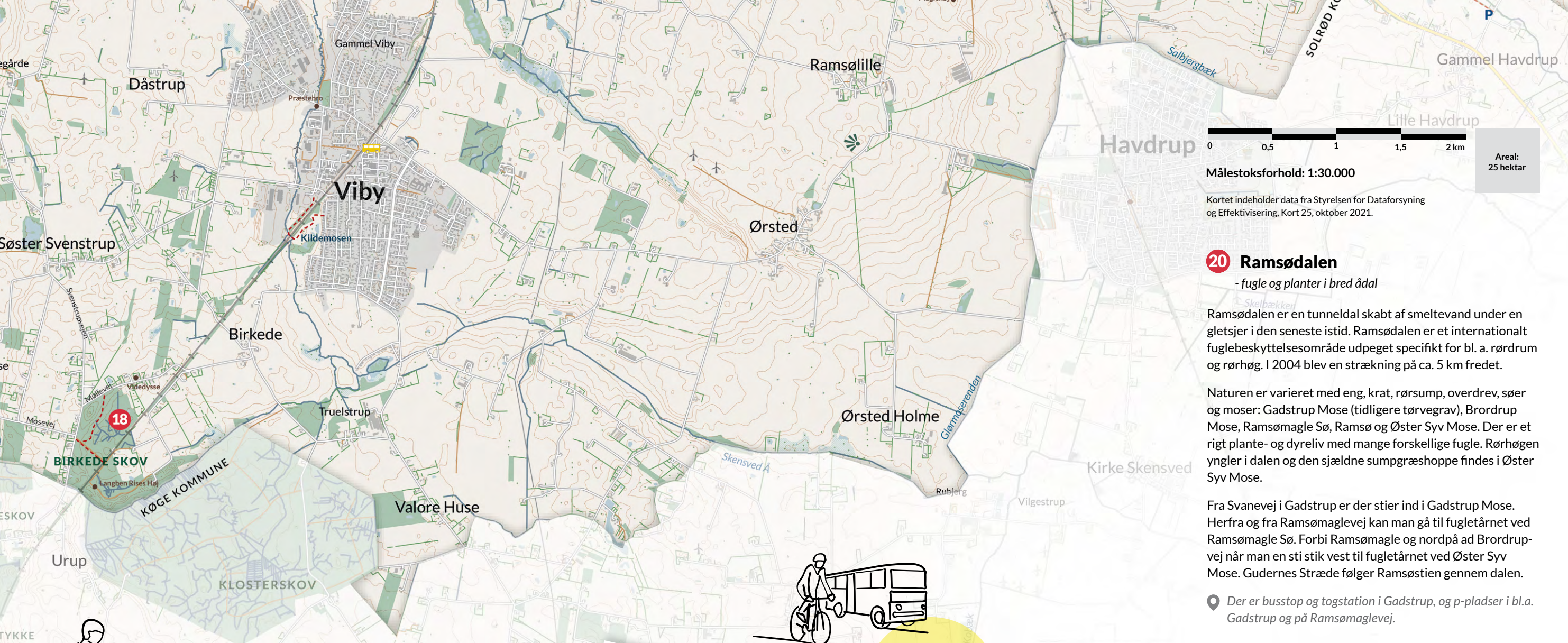

De tre Lynghøjsøer: Lyngager Sø, Flæng Sø og Vejgård Sø ligger i et stort kuperet naturområde, der indtil 2019 var grusgrav. Planter og dyr har hurtigt indtaget det næringsfattige område med stejle skrænter og vild bevoksning. I 2021 blev der etableret yngleoer af grus til markfrøen. Flere steder græsser dyr, og frivillige fjerner havtorn for at holde området lysåbent til gavn for planter og insekter. Den østlige sø, Vejgård Sø, er tiltænkt dyre- og plantelivet.

Rundt om søerne er et stisystem med udsigter, mountainbikespor, bålpladser, madpakkehuse, badebroer og shelters. Det er meningen at det aktive friluftsliv, hvor man bl.a. kan fiske, bade, sejle i kano, finde trolden Runde Rie, kælle og skøjte skal foregå ved de vestlige søer, Lyngager Sø og Flæng Sø.

Der er p-pladser på Lyngageren og Lindenborgvej. Til fods eller på cykel er der adgang fra bl.a. Hyrdehøj Skov. Bussen stopper i Svogerslev.

Grøn Blå Strategi sætter retningen

Roskilde Kommune har vedtaget Grøn Blå Strategi, som sætter retning for udvikling af kommunens "grønne og blå" natur. Strategien beskriver hvad kommunen ønsker at bruge det grønne og blå til med fokus på natur, sundhed, oplevelser og klima. Strategiens handleplan beskriver indsatserne i kommunen.

Rundt om søerne er et stisystem med udsigter, mountainbikespor, bålpladser, madpakkehuse, badebroer og shelters. Det er meningen at det aktive friluftsliv, hvor man bl.a. kan fiske, bade, sejle i kano, finde trolden Runde Rie, kælle og skøjte skal foregå ved de vestlige søer, Lyngager Sø og Flæng Sø.

Der er p-pladser på Lyngageren og Lindenborgvej. Til fods eller på cykel er der adgang fra bl.a. Hyrdehøj Skov. Bussen stopper i Svogerslev.

Der er busstop og p-pladser tæt på Roskilde Havn og på selve Sct. Hans, Sortesti og Skjoldungestien går gennem områderne. I den vestlige del af området ligger busstoppested Kongemarken på Boserupvej. Der er også adgang fra Boserupvej og dens busstop og p-pladser.

Stien går mod øst forbi Dømmes Mose med nattergal, rørhøg og spidsnudet frø, hvor hannerne i april er i blå yngledragt. Fra Dømmes Høj ser man bl.a. Gedevadbækken og domkirken. Østpå fører stien tæt forbi den græssede Langengen, der har mange vandhuller med salamandre og løvtræer.

Herfra går stien forbi Kongemarken og Gedevad til Boserup Skov eller Margrethehåb. Skjoldungestien fører også sydpå til Lejre Kommune.

Der går bus til Svogerslev og Kongemarksvej, hvor der også er p-pladser.

Den lille Birkede Skov ligger på begge sider af jernbanen og rummer stor vandsalamander, andre arter af paddler og sommerfugle som kejserkåbe. Skoven er omkranset af et stengærde og langs kanten står mange gamle træer bl.a. bøgetræer med tøndersvampe. I den sydlige del af skoven ligger langdyssen Langben Rises Høj - rise er et gammelt ord for kæmpe. Skoven er privatejet, så man må kun færdes på etablerede stier, som findes på begge sider af jernbanen.

Skoven er en del af et større skovkompleks og grænser direkte op til Klosterskov på ca. 230 ha i Køge Kommune og i nær forbindelse med andre store skove.

Ved Amager Huse ligger flere sæverdige småskove. Ved Viby ligger Kildemosen med den sjældne dråbehvepsbi, som kun findes få steder i Danmark.

Der er adgang til stierne i Birkede Skov fra Møllevvej og Svenstrupvejen (over for Mosevej).

Tag bus eller cykel ud i naturen og spar CO₂.

Brug naturen med omtanke: Hold dig til stier, og tag dit affald med hjem.

21 Hedeland Naturpark

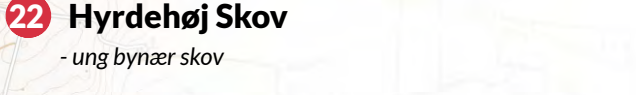
- fra grusgrav til kuperet naturpark

Hedeland Naturpark er et stort natur- og friluftsområde med et særpregede landskab. Tidligere lå der flade marker, men siden starten af 1900-tallet har man hentet store mængder grus til byggeri og anlæg. I 1978 blev et stort rekreativt område indviet på den førhen næringsrige Hebeboegn. I takt med at flere områder tømmes for grus indlemmes de i Hedeland Naturpark, som ligger i både Roskilde, Høje-Taastrup og Greve kommuner.

Terrænet er næringsfattigt og kuperet med skov, bakker, sletter, søer og høj biodiversitet med mere end 350 arter af vilde blomster, bl.a. forskellige orkideer som sump-hullabø og sommerfugle som dværgblålug og isblåflug. Søer og kanaler er rene og kalkholdige og har et rigt fugle- og dyreliv. I de stejle skrænter kan man se undergrundens geologiske lag.

Grusstier indbyder til gå-, cykel- eller ridetur og ophold ved bl.a. bordbæksæt, legepladser og bålpladser. Der er også en skibakke, et amfiteater, vinterrasser, rideklubber, golfbane, motorbane, modeljernbane, veterantog og udlejning af mountainbikes.

Der er adgang mange steder fra. Se mere på hedeland.dk.

Isblåflug

Der er busstop og p-pladser tæt på Roskilde Havn og på selve Sct. Hans, Sortesti og Skjoldungestien går gennem områderne. I den vestlige del af området ligger busstoppested Kongemarken på Boserupvej. Der er også adgang fra Boserupvej og dens busstop og p-pladser.

Stien går mod øst forbi Dømmes Mose med nattergal, rørhøg og spidsnudet frø, hvor hannerne i april er i blå yngledragt. Fra Dømmes Høj ser man bl.a. Gedevadbækken og domkirken. Østpå fører stien tæt forbi den græssede Langengen, der har mange vandhuller med salamandre og løvtræer.

Herfra går stien forbi Kongemarken og Gedevad til Boserup Skov eller Margrethehåb. Skjoldungestien fører også sydpå til Lejre Kommune.

Der går bus til Svogerslev og Kongemarksvej, hvor der også er p-pladser.

Den lille Birkede Skov ligger på begge sider af jernbanen og rummer stor vandsalamander, andre arter af paddler og sommerfugle som kejserkåbe. Skoven er omkranset af et stengærde og langs kanten står mange gamle træer bl.a. bøgetræer med tøndersvampe. I den sydlige del af skoven ligger langdyssen Langben Rises Høj - rise er et gammelt ord for kæmpe. Skoven er privatejet, så man må kun færdes på etablerede stier, som findes på begge sider af jernbanen.

Skoven er en del af et større skovkompleks og grænser direkte op til Klosterskov på ca. 230 ha i Køge Kommune og i nær forbindelse med andre store skove.

Ved Amager Huse ligger flere sæverdige småskove. Ved Viby ligger Kildemosen med den sjældne dråbehvepsbi, som kun findes få steder i Danmark.

Der er adgang til stierne i Birkede Skov fra Møllevvej og Svenstrupvejen (over for Mosevej).

Der er busstop og p-pladser tæt på Roskilde Havn og på selve Sct. Hans, Sortesti og Skjoldungestien går gennem områderne. I den vestlige del af området ligger busstoppested Kongemarken på Boserupvej. Der er også adgang fra Boserupvej og dens busstop og p-pladser.

Stien går mod øst forbi Dømmes Mose med nattergal, rørhøg og spidsnudet frø, hvor hannerne i april er i blå yngledragt. Fra Dømmes Høj ser man bl.a. Gedevadbækken og domkirken. Østpå fører stien tæt forbi den græssede Langengen, der har mange vandhuller med salamandre og løvtræer.

Herfra går stien forbi Kongemarken og Gedevad til Boserup Skov eller Margrethehåb. Skjoldungestien fører også sydpå til Lejre Kommune.

Der går bus til Svogerslev og Kongemarksvej, hvor der også er p-pladser.

Den lille Birkede Skov ligger på begge sider af jernbanen og rummer stor vandsalamander, andre arter af paddler og sommerfugle som kejserkåbe. Skoven er omkranset af et stengærde og langs kanten står mange gamle træer bl.a. bøgetræer med tøndersvampe. I den sydlige del af skoven ligger langdyssen Langben Rises Høj - rise er et gammelt ord for kæmpe. Skoven er privatejet, så man må kun færdes på etablerede stier, som findes på begge sider af jernbanen.

Skoven er en del af et større skovkompleks og grænser direkte op til Klosterskov på ca. 230 ha i Køge Kommune og i nær forbindelse med andre store skove.

Ved Amager Huse ligger flere sæverdige småskove. Ved Viby ligger Kildemosen med den sjældne dråbehvepsbi, som kun findes få steder i Danmark.

Der er adgang til stierne i Birkede Skov fra Møllevvej og Svenstrupvejen (over for Mosevej).

Der er busstop og p-pladser tæt på Roskilde Havn og på selve Sct. Hans, Sortesti og Skjoldungestien går gennem områderne. I den vestlige del af området ligger busstoppested Kongemarken på Boserupvej. Der er også adgang fra Boserupvej og dens busstop og p-pladser.

Stien går mod øst forbi Dømmes Mose med nattergal, rørhøg og spidsnudet frø, hvor hannerne i april er i blå yngledragt. Fra Dømmes Høj ser man bl.a. Gedevadbækken og domkirken. Østpå fører stien tæt forbi den græssede Langengen, der har mange vandhuller med salamandre og løvtræer.

Herfra går stien forbi Kongemarken og Gedevad til Boserup Skov eller Margrethehåb. Skjoldungestien fører også sydpå til Lejre Kommune.

Der går bus til Svogerslev og Kongemarksvej, hvor der også er p-pladser.

Gode links m.m.

- Læs om indsatser for natur og miljø og om offentlige ture lokalt i Roskilde på roskilde.dn.dk
- Find og læs om fredninger i Roskilde Kommune på roskilde.dn.dk/fredninger
- Læs om områder, oplevelser, cykel- og vandruter på roskilde.dk og på visitjordlandet.dk
- Læs om bl.a. ture og friluftsliv inkl. shelters på national-parkskjoldungernesland.dk og friluftsliv.guden.net
- Find stiftorlov for bl.a. Skjoldungestien, Fjordstien og Gudernes Stræde på udinaturen.dk
- Find viden om Danmarks ca. 40.000 arter af dyr, planter og svampe i mobilappen Arter og på arter.dk
- Find det nærmeste offentlige toilet i mobilappen FindToilet og på findtoilet.dk
- Find kollektiv transport på rejsplanen.dk og linjekort over kollektiv transport på dnoffentligtransport.dk

Udgiver: DN Roskilde & Roskilde Kommune. Støttet med tilskud fra Velux Fonden og ISOBRO

Tekst: DN Roskilde; Camilla Zacho, Jørn Borggreen, Klaus Simonsen, Nanna Heegh Wenzell og Bjørn Petersen

Fotos: Bjørn Petersen, Camilla Zacho, Danmarks Naturfredningsforening, Kristian Ørsted, Pedersen, Lars Gøttli, Marianne Krag Petersen, Erika Granthved, Hanne Farnes, Hans Henrik Erhadi, Henning Høst, Jimmy Lassen, John Larsen, Karsten Dahl, Klaus Pedersen, Maria Palmer, Maria Tegner, Mikkel Egg, Nanna Heegh Wenzell, Roskilde Kommune, sarahinthegreen.dk/VisitJordlandet, Søren Rosenberg

Layout: Søren Steensen. Tryk: KLS Pulpaprint, februar 2022

24 Roskildes bynatur

- parker, kilder og middelalderens rådstove

På skråningen mellem byen og fjorden ligger to store parker. Nord for biblioteket ligger Folkeparken med svampe, flagermus, sangfugle, isflugt, natugler, amfiteater, legeplads og fjordudsigt. I et af vandhullerne er der butsnudet frø. Søerne er huller fra udgravning af kildesediment (frådsten), et bygningsmateriale til bl.a. frådsten og mange andre kirker. På de grå frådsten i Sankt Ibs Kirke kan man se aftryk af kviste og blade.

Mod vest ligger Provstevænet og Byparken. Provstevænet er fredet for udsigtens skyld, og fordi resterne af den gejstlige middelalderbydel med kirkeruiner og boliger ligger lige under jordoverfladen. Sankt Hans Kilde kommer ud af et "kildehove" oven for Tuttest. I den nordvestlige ende af Provstevænet springer en anonym kilde frem mellem hylt og hestehov. Byparken var en gave fra en rig borger med betingelsen "ikke til nogen form for sport". Fra restaurant Pipers Hus er der udsigt over løgplæne, vandløb, sø og havn. Den vilde flora, fugle og fauna finder man under buske og i de store træer.

En af byens største kilder er Maglekilde, der leverer ca. 45.000 liter vand i timen. I 1800-tallet var kildevandet rent og blev brugt som kurdand. Nu ledes det under jorden til et vandløb gennem Byparken og plænen ved Vikingskibsmuseet. Roskilde Oplevelsesshavn tilbyder naturoplevelser på havnen og i fjorden bl.a. med et turprogram.

25 Himmelsøen

- fra grusgrav til rekreativ naturområde

Himmelsøen er en stor grundvandsø, som på afstand er nærmest usynlig, da den ligger dybt i den tidligere Darup Grusgrav. Området byder på gåture, udsigt og et rigt plante- og dyreliv, specielt mange fugle.

De tre små søer i Himmelsøen er forbeholdt fuglene. På skrænterne er der lavet yngleoer for markfrøen. Her kan hannerne lægge æg i grusburken.

Der er to km rundt om den 11 meter dybe sø med badestrand og gangbro. Der er vandrer-, cykel- og ridestier rundt om søen samt shelters, bålplads, bordbæksæt og toilet. Fiskeri er tilladt.

Øst for Himmelsøen ligger kunstværket Floating World af Morten Stræde, der er en opbygning i beton af en højdekurve i terrænet. Kunstværket er placeret højt med udsigt over søen, og er en del af det rekreative område kaldet Milen.

Der er adgang til Himmelsøen bl.a. via sti fra Darup idrætscenter. Der er p-plads ved Gammelgårdsvej og busstop og p-pladser ved Darupvej.

Der er adgang fra markvejen, der udgår mellem nr. 2 og 5 på Hastrupvej ca. 600 meter øst for Snoldelev.

Gl. Havdrup Mose er mere varieret med tørre og våde områder som kratkov, rørskov og små og store vandhuller samt græsset eng. I mosens vestlige ende står et fugletårn.

Der er adgang til mosen da markvejen ved Hastrupvej 1. På markvejen er en lille p-plads.

SIGNATURFORKLARING			
	Naturperle		P-plads
	Badevand		Udsigtspunkt
	Fugletårn		Busstoppested
	Hundeskov		Skovrejsning
	Shelter		Sti
	Fortidsminde		Kommunegrænse

23 Snoldelev Mose og Gl. Havdrup Mose

- fuglekigger i fugtig natur

Snoldelev Mose og Gl. Havdrup Mose ligger i samme tunneldal som Ramsødalen. I moserne yngler bl.a. rørhøg og rørdrum. Moserne er samlet udpegning af et fuglebeskyttelsesområde af hensyn til ynglefuglene rørdrum og rørhøg. Moserne blev fredet i 1978 og udgør sammen med det mellemliggende engområde 98 ha.

I Snoldelev Mose har der været tørvgravning, hvilket har dannet en sø med en ø i midten. Tidligere var søen åben, og der voksede træer, men i dag er den groet til i birk. Fund af mange skeletter, heraf over 50 menneskekranier, tyder på at Snoldelev Mose har været en offermose.

Der er adgang fra markvejen, der udgår mellem nr. 2 og 5 på Hastrupvej ca. 600 meter øst for Snoldelev.

Gl. Havdrup Mose er mere varieret med tørre og våde områder som kratkov, rørskov og små og store vandhuller samt græsset eng. I mosens vestlige ende står et fugletårn.

Der er adgang til mosen da markvejen ved Hastrupvej 1. På markvejen er en lille p-plads.

Rørdrum

Fjordterne

Vild tulipan

Lille vandsalamander

Vandnymfe

Kejserkåbe

Færdsel og stier: Med få undtagelser er der adgang langs kyster og i offentlige skove. Adgangsreglerne er komplicerede. Læs mere på roskilde.dn.dk/adgang